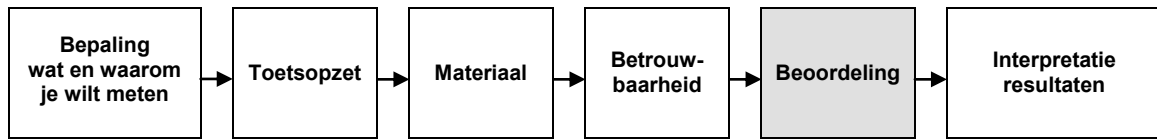

TOETSTIP 8 MEI '05

TIP 8: HOE KAN IK PRODUCTIEVE VAARDIGHEDEN GOED BEOORDELEN?

Het is belangrijk dat het beoordelen van de productieve vaardigheden (spreken en schrijven) van studenten op een betrouwbare manier gebeurt. 'Betrouwbaar' betekent hier dat studenten op een objectieve manier beoordeeld worden, onafhankelijk van diegene die beoordeelt én onafhankelijk van welke student er voor de beoordelaar zit. Studenten moeten immers consequent én volgens dezelfde criteria worden beoordeeld.

Er is een aantal voorwaarden waaraan voldaan moet worden om te komen tot een objectieve beoordeling van productieve vaardigheden. Deze voorwaarden spelen op drie momenten in het toets(ontwikkelings)proces een belangrijke rol: bij het opzetten van de taak en het ontwikkelen van toetsitems, bij het opstellen van een beoordelingsmodel en bij het uittesten van de toets en van het beoordelingsmodel. In deze ToetsTip gaan we dieper in op bovengenoemde voorwaarden.

1 Taak en toetsitems

- Een beoordelingsmodel opstellen, is geen activiteit die volledig plaatsvindt ná het opstellen van de toetsvragen. Integendeel, wanneer u toetsitems ontwikkelt, dan denkt u tegelijkertijd al na over hoe u elk toetsitem zou kunnen beoordelen. U moet er namelijk telkens goed bij stilstaan of u steeds zogenaamde 'scoorbare' items hebt ontwikkeld.

Voorbeeld: Een onderdeel van een spreektoets waarbij de toetsafnemer vragen stelt en de student gepast moet antwoorden:

Het is pauze. Je zit in de cafetaria. Iemand vraagt: "Mag ik de suiker, alstublieft?" Wat zeg je?

U kunt zich bij deze taak meteen afvragen: Wat antwoord je hierop als student? Het is voor de student helemaal niet duidelijk wat een gepast antwoord is.

? Ja.

? Ja, alsjeblieft.

? Nee, ik kan er niet bij.

? Hier (fictieve suikerpot aanreiken).

? Natuurlijk, hier is de suiker.

Om van dit toetsitem een scoorbaar item te maken, moet een student in de eerste plaats duidelijk weten wat er van hem verwacht wordt. Het is belangrijk dat er een directe link is tussen wat u wilt beoordelen en wat u wilt uitlokken in de taak. Het is ook belangrijk dat u als opsteller van de toets duidelijk afbakt wat u als een goed antwoord beschouwt. Wanneer u dat niet doet, kunt u een heel brede waaier aan antwoorden krijgen, waardoor u de verschillende studenten niet op dezelfde manier zal kunnen beoordelen.. De uniforme beoordeling van de studenten komt in het gedrang, en dat moet u zeker vermijden. U moet de antwoorden van de studenten enigzins sturen, zodat eenzelfde beoordelingsmodel kan worden toegepast op alle prestaties.

- Zorg ervoor dat u de student aanzet tot voldoende talige output. Om een betrouwbaar oordeel te kunnen vellen over de taalvaardigheid van de student, moet u toetsitems/toetstaken ontwikkelen die voldoende taal genereren

Voorbeeld: Een spreektoets over het vragen van persoonlijke informatie:

Goeiedag, wat is uw voornaam?

.....

Wat is uw familienaam?

.....

Hebt u kinderen?

.....

Hoeveel kinderen hebt u?

.....

Bent u getrouwd?

.....

Als u de taalvaardigheid van een student in een gesprek wilt beoordelen, maar de student kan volstaan met telkens een ja- of nee-antwoord, dan hebt u weinig talige output om te beoordelen. U kunt in deze taak inhoudelijk wel de antwoorden van de student beoordelen, maar over het vormelijke aspect van de output kunt u op basis van deze taak geen uitspraken doen. Als u dat wel wilt doen, zult u de student moeten stimuleren om langere antwoorden te geven door het stellen van andere vragen.

Voorbeeld aanpassing: *Vertelt u eens wat u op een vrije dag doet en met wie u dat doet.*

- Zorg voor toetstaken en -items die de kandidaat niet té veel vrijheid laten. Zo geeft u zichzelf voldoende houvast voor de beoordeling (zie verder, punt 2, beoordelingsmodel).

Voorbeeld: Schrijftoets waarbij de student de volgende opdracht krijgt:

Schrijf een briefje naar een vriend en vertel over iets wat je deze week hebt meegemaakt.

Een student moet goed weten aan welke eisen zijn antwoord moet voldoen en welke informatie minimaal in zijn antwoord aanwezig moet zijn. Wanneer studenten over wat dan ook mogen spreken of schrijven, is er geen vergelijkbaarheid tussen studenten mogelijk en weet u nog niet zeker of de student aan de taalvaardigheidseisen die u in de toets wil meten, voldoet.

Het is beter dat u de antwoordmogelijkheden wat stuurt, bijvoorbeeld door in bovenstaand voorbeeld duidelijk te maken aan welke eisen het antwoord moet voldoen. Het al dan niet voldoen aan die eisen, kunt u vervolgens opnemen in uw beoordelingsmodel (zie verder punt 2, Opstellen van het beoordelingsmodel).

Voorbeeld: Schrijftoets waarbij de student de volgende opdracht krijgt:

Je gaat langs bij een goede vriend. Je wil hem vragen om mee te gaan tennissen. Je vriend is niet thuis. Laat een briefje voor hem achter: Schrijf:

- waarom je bent langsgeweest
- wanneer je terugkomt
- je naam onderaan het briefje

2 Opstellen van het beoordelingsmodel

- Het is belangrijk dat het beoordelingsmodel duidelijk en consequent de instructies weerspiegelt. Evenals bij een taak deelt u het beoordelingsmodel op in verschillende onderdelen.
- Bepaal ook op voorhand op welke criteria u wilt scoren (met andere woorden, waar u op gaat letten). Zo bent u bewust bezig met wat u wilt toetsen en kunt u alle kandidaten gelijk behandelen.

Bijvoorbeeld, scoren op inhoudelijke en vormelijke aspecten of enkel op inhoudelijke aspecten.

Een voorbeeld van een beoordelingsmodel bij de eenvoudige schrijftoetstaak (zie vorige pagina) zou er als volgt kunnen uitzien:

Inhoud		Voldoende = 1 Onvoldoende = 0
Item 1.	De student schrijft dat hij is langsgeweest.	...
Item 2.	De student schrijft de reden van zijn bezoek.	...
Item 3.	De student geeft een tijdstip van terugkeer aan.	...
Item 4.	De student heeft het briefje ondertekend met zijn naam.	...
Vorm		
Item 5	Grammatica Grammaticale basisfouten (bijvoorbeeld fouten tegen de woordvolgorde in hoofdzinnen, fouten tegen de vervoeging van hoogfrequente werkwoorden, ...) kunnen af en toe voorkomen.	
Item 6	Woordenschat Woordenschatfouten en lexicale leemtes komen nog regelmatig voor, waardoor de begrijpelijkheid af en toe verstoord wordt. Maar het is globaal duidelijk wat men wil zeggen.	
Totaal		.../ 6

- U beslist zelf als docent (of als instelling) hoe u scoort. Er zijn verschillende manieren om te scoren:

U kunt bijvoorbeeld per toetsitem een antwoord omschrijven dat leidt tot een 1-score. U omschrijft dan het criterium waaraan het antwoord van de student moet voldoen. Wanneer de student niet voldoet aan het criterium, krijgt hij een 0-score voor dat item. Dat opdelen van een taak in scorebare items, wordt ook wel analytisch scoren genoemd. Een belangrijk voordeel van deze vorm van scoren, is dat u door de opdeling tot een grote uniformiteit komt bij de beoordeling van studenten.

U kunt ook globaal scoren. Dan geeft u één score voor het geheel. Belangrijk daarbij is dat u voldoende criteria onderscheidt. Ook bij een globale beoordeling moet u omschrijven wanneer iemand bijvoorbeeld een 7 of een 8 of een 10 heeft.

U kunt (binnen analytische of globale score) met een schaal werken, bijvoorbeeld bij het scoren van vormelijke aspecten bij een taak (score is 0 - 1 - 2 - 3). Belangrijk daarbij is om steeds met even schalen te werken. Op die manier kan de beoordelaar niet in de verleiding komen om steeds de middelste score te kiezen.

Voor welke vorm van scoring u ook kiest, het is belangrijk dat u uw beoordeling en de dimensies die u wenst te onderscheiden, steeds goed afstemt op de talige doelen die u wilt meten of op de

vaardigheden die u wilt inschatten tijdens het leerproces. Bijvoorbeeld: *geeft de student adequaat mondelinge informatie over een geschreven tekst, welke graad van vloeiendheid, correct taalgebruik mag ik op dit niveau verwachten?*

- U kunt er ten slotte ook voor opteren om voorbeelden van goede antwoorden mee op te nemen in het model (vooral interessant wanneer er verschillende beoordelaars zijn) of om bijvoorbeeld layoutmatig aan te geven wat minimaal genoemd moet worden, bijvoorbeeld door bepaalde woorden te onderstrepen.

In het volgende beoordelingsmodel is gewerkt met voorbeelden. De studenten moeten een persoon op een tekening beschrijven.

INHOUD		
- Per juist en begrijpelijk kenmerk geeft u de student 1 punt met een maximum van 5 punten. U rekent het antwoord ook juist als... - het niet vormelijk correct is, m.a.w. lees over fouten heen in spelling, woordvolgorde, verbuigingen enzovoort en kijk enkel naar de inhoud.		
Juiste kenmerken: - Mager - kort, blond haar - geen snor - geen oorbel - geen bril - geen tatoeage - zwarte schoenen - deftige kleren - ziek, zwak - geen haar op zijn armen	Voorbeelden van juiste antwoorden: - <i>vroeger was hij dik, nu is hij dun/ dun/ niet meer dik /...</i> - <i>kort haar/ haar is geknipt/ zijn haar is grijs/ blond haar/wi thaar / weinig haar/haar is niet zwart en lang...</i> - <i>hij heeft geen snor/ vroeger had Donald een snor. Nu niet/ gein snor/...</i> - <i>hij heeft geen oorbel/ geen ring in oor/...</i> - <i>hij draagt geen bril./ heeft geen brillen/ vroeger hebt een bril/ nu niet/...</i> - <i>hij heeft geen tatoe/...</i> - <i>hij draagt zwarte schoenen/...</i> - <i>hij ziet eruit zoals een zakenman/ hij draagt hemd en das/ kravat an/ deftige broek/...</i> - <i>hij is handicap/ kan niet lopen/ is ziek/zwak/ er is accident gebeurd/niet meer sterk/stoer/...</i> - <i>hij heeft geen haar op zijn arm/...</i>	5
MAXIMUMSCORE		5

Bron:Tasan¹

3 Optimalisering beoordelingsmodel

Een beoordelingsmodel is een fundamenteel aspect van een toets. Het dient om houvast te geven aan de beoordelaar(s) en om studenten op een objectieve manier gelijk te kunnen beoordelen. Maar een beoordelingsmodel is net als de taak zelf, geen statisch instrument.

Vóórdat u het model een eerste keer gebruikt, kunt u het al eens voorleggen aan collega's, zodat u op basis van hun opmerkingen al een eerste bijsturing kunt doen. Nadat u het beoordelingsmodel al eens hebt gebruikt, ziet u zelf aspecten die aangepast kunnen worden, bijvoorbeeld naar gebruiksvriendelijkheid toe. U kunt na een eerste test bijvoorbeeld ook voorbeelden van antwoorden ter illustratie toevoegen, waardoor het model nog beter hanteerbaar wordt en waardoor u verschillende beoordelaars zoveel mogelijk gelijk (even streng/mild) laat scoren.

¹ Gysen, S., Ramaut G. en M. Sterckx. (2003) *Tasan. Taalvaardigheidstoets Aanvang Secundair onderwijs Anderstalige Nieuwkomers*. Leuven: Steunpunt NT2.

OPDRACHT

Stel een beoordelingsmodel op bij onderstaande taak. U kunt het beoordelingsmodel en de interpretaties naar ons doorsturen voor feedback of u kunt binnenkort een mogelijke uitwerking op de website bekijken. Onze contactgegevens staan onder aan deze tip.

Instructie kandidaat

Naar het museum

U hebt een folder met de beschrijving van een aantal tentoonstellingen. Eén van de tentoonstellingen spreekt u erg aan. U belt een vriend(in) op om te vragen of zij meegaat.

Vorbereiding

- Lees de folder met de verschillende tentoonstellingen in de stad.
- Kies de tentoonstelling die u het liefst wilt zien.
- U hebt 2 minuten de tijd om u voor te bereiden.

Gesprek

- Vertel uw vriend(in) over de folder en vertel kort welke tentoonstellingen er zijn (korte inhoud).
- Probeer uw vriend(in) over te halen naar de tentoonstelling van uw voorkeur te gaan.
- Gebruik hiervoor (minstens twee) goede argumenten.
- Maak tot slot een afspraak (waar + wanneer jullie elkaar zullen ontmoeten).

Niet te missen! Deze maand Ten Toon in de stad!

Wit over Zwart over Wit

In de tentoonstelling 'Wit over Zwart over Wit' kijken we naar een aantal afbeeldingen van mensen over andere mensen. Uitgangspunt is de geschiedenis van westerse gedachten over Afrikanen, zowel in Afrika als in de *diaspora* (de gemeenschappen van Afrikanen elders in de wereld). We kijken naar foto's, tekeningen en objecten die in grotere oplage gemaakt zijn. Daarmee werd een groot publiek aangesproken.

Dergelijke afbeeldingen zijn er vooral vanaf de 18e eeuw.

Openingstijden: periode: 9 tot 20 juni, elke dag van 9.00-18.00 uur.

Waar: Oosterdokskade 1, 1011 AD AMSTERDAM, tel. (020) 5732.911, fax (020) 6752.716

World Press Foto 2005

De Stichting Wereld Pers Foto heeft als doel om jaarlijks de World Press Photo-tentoonstelling te organiseren. In 2004 trok de tentoonstelling 14.000 bezoekers. De tentoonstelling richt zich op het verhaal achter de foto's door verdiepende activiteiten te organiseren in samenwerking met maatschappelijke & culturele organisaties in Amsterdam. Door deze combinatie willen we de aandacht voor belangrijke maatschappelijke vraagstukken vergroten.

De verdiepende activiteiten zullen tijdens de tentoonstelling plaatsvinden in Amsterdam. Hierbij moet men denken aan lezingen, rondleidingen, workshops waarbij mensen uit de journalistiek en fotografie benaderd worden om hun kennis te delen. Er zullen ook mensen van maatschappelijke & culturele organisaties benaderd worden voor lezingen met meer maatschappelijke diepgang. Daarnaast zijn er een viertal nevenexposities naast de hoofdtentoonstelling met de volgende deelnemers: basisscholieren, dak- en thuislozen, asielzoekers en bekende Amsterdammers. Op woensdag 8 juni 2005 zal de tentoonstelling feestelijk worden geopend. Locatie zal dit jaar de Oude Kerk zijn, waar gedurende 24 dagen de bezoeker de tentoonstellingen kan bekijken. Oudekerksplein 23, 112 GX Amsterdam.

De Rode Droom - Een eeuw sociaal-democratie in Nederland

Van 15 juni tot en met 25 juni 2005 staan de vele facetten van de Nederlandse sociaal-democratische beweging centraal in een opmerkelijke tentoonstelling in De Nieuwe Kerk te Amsterdam. Niet eerder werd zo'n omvangrijke presentatie gegeven van een van de belangrijkste sociaal-politieke stromingen van Nederland. Vele honderden objecten, variërend van een sollicitatiebrief van voorman Troelstra tot het destijds modieuze corduroy-pak dat André van der Louw droeg bij zijn installatie als burgemeester van Rotterdam, brengen de kleurrijke geschiedenis in beeld; uniek materiaal, dat in de meeste gevallen nooit eerder aan het publiek werd getoond.

De tentoonstelling werd georganiseerd door het Rijksmuseum Amsterdam en het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, in samenwerking met de Stichting Projecten De Nieuwe Kerk.

Open elke voormiddag van 8 tot 13u. Gratis toegang.

Toetstip 9 in SEPTEMBER '05

In de volgende ToetsTip geven we aan hoe u een beter zicht kunt krijgen op de moeilijkheidsgraad van uw toets en welke stappen u eventueel kunt zetten om de moeilijkheidsgraad aan te passen.

Vragen, opmerkingen en suggesties

Opmerkingen over ToetsTip 8:

Suggesties voor volgende ToetsTips:

Inhoudelijke opmerkingen over evaluatie in het algemeen:

Praktische bemerkingen over de ToetsTip:

Voor vragen & reacties één adres:

het CNaVT-secretariaat

Certificaat Nederlands als Vreemde Taal
Blijde-Inkomststraat 7
B-3000 Leuven
België
0032 (0) 16 53 55 16

cnavt@arts.kuleuven.be